

امید

و تاب‌آوری اجتماعی در جنگ و بحران‌ها

دکتر حمید عباداللهی
جامعه‌شناس

و درونی و حسی مثبت تعریف می‌شود، ولی وقتی که ما از امید اجتماعی صحبت می‌کنیم، در واقع از محرکی قوی حرف می‌زنیم که می‌تواند کمک کند جامعه‌ها از درون مشکلات و مسئله‌ها به سلامت بیرون بیایند و بتوانند به خود انگیزه ببخشند و جامعه را تقویت کنند تا بتواند در برابر بحران‌ها و مشکلات تاب بیاورد.

بنابراین امید و سلامت روان، امید و توسعه اجتماعی، و امید و تلاش برای از بین بردن نابرابری‌های اجتماعی، همه بیانگر آن است که جامعه اساساً بدون امید نمی‌تواند به زندگی خود ادامه دهد و زندگی اجتماعی با امید در جریان است. با توجه به اهمیتی که امید در سطح زندگی اجتماعی دارد، تلاش برای اینکه امید در سیاست‌گذاری‌های اجتماعی و برنامه‌های توسعه گنجانده شود، اهمیت بسیار زیادی دارد. به دلیل اینکه می‌تواند سطح رفاه و رضایت عمومی را در جامعه افزایش دهد و کیفیت سلامت روانی جامعه را بالا برد.

در همین راستا، سیاست‌گذاری‌ها باید مجموعه‌ای از اقدامات اجتماعی و فرهنگی را در بر بگیرند که امید را ارتقا ببخشند؛ مانند جشن‌ها و کمپین‌های آگاهی‌بخشی که می‌توانند

زندگی اجتماعی اساساً همواره با بحران‌ها و مسائل و مشکلاتی مواجه است و جامعه‌ها به صورت خودکار و خودبه‌خود در مقابل بحران‌ها و معضلاتی که با آن‌ها مواجه می‌شوند، تلاش می‌کنند که امید و هم‌بستگی خود را حفظ کنند تا بتوانند از میان این بحران‌ها و مسئله‌ها بیرون بیایند.

کشور ما در دهه‌های اخیر با مسئله‌ها و مشکلاتی مانند جنگ، زلزله، سیل، سونامی و بحران‌های زیست‌محیطی، فرونشست زمین، بحران آب، تغییرهای اقلیمی و آب‌وهوایی و موارد بسیار دیگری مواجه بوده است. جامعه ما در آن ۱۲ روزی که با بحران دفاعی مواجه بود، تلاش بسیار زیادی کرد تا بتواند با نگهداشت هم‌بستگی و انسجام خود، از این بحران بیرون بیاید. نمونه دیگر جنگ حزب بعث با ایران و دفاع مقدس است که طی آن دوره هم جامعه ما کوشید در مقابل این بحران دیرپا که هشت سال طول کشید، تاب‌آوری کند. بنابراین وقتی از امید صحبت می‌کنیم، در واقع از تلاش جامعه و افراد جامعه برای برون‌رفت از شرایط سخت صحبت می‌کنیم.

با این توضیحات، درست است که امید به عنوان امری شخصی

رشد آموزش

۱۰۰

موازی

جامعه برای برون‌رفت از شرایط موجود و دستیابی به شرایط بهتر اشاره دارند.

بنابراین امید با پایداری و با مقاومت و همچنین با تغییرهای اجتماعی همراه است. در کشور ما هم همان‌طور که اشاره کردم، تلاش‌هایی که در حوزه موسیقی، ادبیات و سینما صورت گرفته‌اند، همه نشانه‌هایی از حس امید بین روشن‌فکران ما بوده‌اند؛ امید برای ساختن جامعه‌ای بهتر و برون‌رفت از شرایطی که جامعه درگیر آن است. همچنین جنبش‌هایی که به شکل مدنی و در شکل دانشجویی در ۱۰۰ سال اخیر در جامعه ما اتفاق افتاده‌اند، همه تحت‌تأثیر همین رویکرد امیدوارانه برای ساختن جامعه‌ای بهتر بوده‌اند.

در جمع بندی کلی، ما امید را اساساً بخشی از زندگی اجتماعی تعریف می‌کنیم که به ما امکان می‌دهد در برابر مسائل و مشکلاتی که با آن‌ها مواجه می‌شویم، بتوانیم تاب بیاوریم و تاب‌آوری خود را افزایش دهیم و از این بحران‌ها و معضلات به سلامت بیرون بیایم.

با امید به روزهای بهتر برای کشور و مردم.

هم‌بستگی و امید ایجاد کنند. همچنین برگزاری کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزشی و توانمندسازی که می‌تواند در سطح کل جامعه و یا گروه‌های هدف در جامعه متمرکز باشد. امید تأثیرات فرهنگی و اجتماعی بسیار زیادی هم دارد. مخصوصاً در دورانی که ما از آن به عنوان دوران دولت-ملت‌ها یاد می‌کنیم، همواره با تقویت و حفظ هویت ملی در ارتباط است. نمونه آن بحران یا جنگ‌هایی است که مردم بدون اینکه خودشان متوجه شوند، به یک‌باره درگیر آن می‌شوند و در این لحظه‌هاست که حس هویت ملی بین مردم افزایش پیدا می‌کند.

ما وقتی به تاریخ معاصر خود در منطقه غرب آسیا نگاه می‌کنیم، می‌بینیم تلاش‌های مردم برای بهتر شدن زندگی، همواره با همین حس امید همراه بوده است؛ تلاش‌هایی که برای اصلاحات سیاسی، اقتصادی و اجتماعی صورت گرفته‌اند.

برای نمونه خیزش‌هایی که در سال‌های ۲۰۱۰ و ۲۰۱۱ صورت گرفته‌اند و با عنوان «بیداری اسلامی» و «خیزش‌های عربی» از آن یاد شده است. یا هنرهای مقاومتی که در قالب شعر، فیلم و ادبیات رشد پیدا کرده‌اند، همه در واقع به‌نوعی به امید و تلاش